

Három mai lengyel költő

*Krzysztof Karasek: Nem egy kakas kukorékol, hanem egy ember
(To nie kogut woła kukuryku, to człowiek)*

Már nem ismerhetem meg Weöres Sándort,
egy éve meghalt, ezt akkor tudtam meg,
mikor kiszálltam a repülőgépből.
Talán jobb is így, mondja barátom, S.,
élete alkonyán
nem nyújtott kellemes látványt. Nyáladzott,
ahogy beszélt,
nyála végigfolyt az állán
és a zakójára csöppent. Ajkán
szétmállottak a szavak,
talán jobb is így, ismétlem,
bár meggyőződés nélkül.
Meggyőződés nélkül, mert nem hiszem,
hogy ne lehetett volna késleltetni a bukását.
Láttam az ember fennsíkjait és láttam
a kétségbeesés völgyét.
Hallottam, hogyan rikolt
levágott fejével a kakas, és hogyan
ismételgeti az ember századok óta e sikolyt,
e perzselő sikolyt. A lángoló lét
bozótja, melyről lehullnak
a kérgék, kifolyik a nyál – a test korsója
megreped és kiszóródnak a szavak, fájlalom,
hogy már nem ismerhetem meg Weöres Sándort.
Füstölnek a jelentések tábortüzei,
még szállong a korom a szoba
elhagyott ketrecében. Érzem az alakot,
bár nem látom a személyt.
Nem egy kakas kukorékol, hanem egy ember.
Hallom, ahogy a haldokló légben dalol a feje,
a levágott feje, hallom a sikolyt.
Azután csend. Csak az átmetszett nyakból
bugyog a szikrázó fény.

1990. december 30.

Apa (Ojciec)

Magadban, magadban, meghajlott szigor.
Teljesen átjárni és engedni neked a Nemben.

De hová gyömöszöljük kettőnk között a Szót?
Te vér vagy. Te fű. Én csupán álom.

Utolsó vers (Wiersz ostatni)

Valaki hallja
a kulcsot az éj szívében
valaki hallja míg fekszik
a temetőben
egy ágyban
szinte felismerte
szinte tudja
valahol bezárulnak valami ajtók
szinte tudja
szinte felismerte
csak azt nem ismeri fel a kezét
és a kulcsot a fejben nem ismeri fel

ám csikorgása
kínzón visszhangzik az elmében
hallja a kulcsot
az éj szívében
a fejben – ez minden

KRZYSZTOF KARASEK (1941): költő, író, kritikus. Az ún. Új Hullám, másképpen 68-as nemzedék egyik legjelesebb alkotója. Tucatnyi verseskötet mellett elbeszélései és esszékötetetei is megjelentek. Varsóban él.

*Anna Kajtochowa: (A jelek és jelképek...)
(Filozofia znaków i symboli...)*

A jelek és jelképek filozófiája
csak azoknak hordoz értelmet,
akik hittel vallják.
Mások aligha találnak
vigaszt benne.
A tiszta gondolkodás
átüti a tudatlanság éjét,
de nem az emberi szenvedély sűrűjét.
Azt nem ragyoghatják be
még lézersugarak sem.

*(Csakis a szépség...)
(Tylko piękno...)*

Csakis a szépség
árnyékolhatja be
mi több vonhatja sötétbe
a szabadságot és a rabságot
a hitványságot és a pénzt
a föld mindahány
ajándékát s átkát

Kár, hogy olyan ritkán
figyelünk fel rá
hogy oly kevesen látják
és még kevesebben fogadják el
átgyúrva közhellyé

ANNA KAJTOCHOWA (1928): költő, író, publicista. Brzozówban született, a krakkói Jagelló Egyetemen szerzett diplomát. Szépírói munkássága tizennyolc kötet. Férje, Jacek Kajtoch rangos irodalomtörténész, kritikus. Krakkóban él.

Dariusz Tomasz Leboda:

*Fekete selyem
(Czarny jedwab)*

az országút szélén állok nem nagyobb
egy katicánál vagy lepkenél

nem nagyobb egy rigó könnyénél
vagy barackmagnál

nem nagyobb egy lenmagnál
vagy őzgida pillájánál

– rettegve felemelem
a tekintetem

hallgatom hogyan szikrázik
az öröklét fekete

selyme

*Rejtelem
(Tajemnica)*

vallani akartam neked
a szomjamról

de féltem hogy
elmúlik akárcsak
te

*Sírató az új időkért
(Tren nowego czasu)*

a huszadik század végén az új évszázad homályába nézek
már holnap megszületnek az ártatlanok és káin megöli ábelt

nem apad el a könnyek folyama nem apad el a vérpatak
nem jön el a messiás az idő nem zárul le

hadseregek menetelnek az égbe áttetsző
lövedékek hímezik körbe a halál címerét

egyesek eltűnnek örökre mások szavakat jegyeznek fel
és arcokat a végtelen számszörös láncára

csak jézus és buddha bámulnak továbbra is
az űrbe csak a fájdalom fáklyája parázslik tovább

a távolba vész auschwitz akár a néma halál a tundrán
az idő szurkába merül gandhi és sztálin szava

elszenderülnek a törpecsalók és az óriás szélhámosok
a hatásvadász uralkodók a röhejes császárok

az ifjúság lerombolja a temetőket egy öregember
a hurokba dugja a fejét

te pedig barátom ki sírom fölött állsz
te aki tudod hogy ez a vers a

történelem visszhangja tekints az eljövendő
évszázad örvényébe és mondd

hová vezetnek
az utak

hová tart
az ember?

Zsille Gábor fordításai

DARIUSZ TOMASZ LEBODA (1958): költő, irodalomtörténész. Fiatal éveiben volt mentőasszisztens, tanyai bérmunkás, gázpalackok forgalmazója, bokszoló és harcművészet-oktató. Politikai fogolyként megjárta a kommunista börtönöket. Harminchat évesen szerzett diplomát a Gdański Egyetem bölcsészkarán. Munkássága több mint húsz kötet: versek, életrajzok, esszék és irodalomelméleti művek.